

Nr 20

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 8 mars 1957 dagtecknad proposition, nr 107, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, jämlikt § 87 regeringsformen föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, och

2) lag angående fortsatt giltighet av lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m.

Berörda lagförslag är av följande lydelse.

Förslag

till

LAG

om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv

Härigenom förordnas, att lagen den 3 juni 1949 angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, vilken jämlikt lag den 27 april 1956 (nr 150) gäller till och med den 30 juni 1957, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1958.

Förslag

till

LAG**angående fortsatt giltighet av lagen den 7 december 1951 (nr 767)
om räntereglering m. m.**

Härigenom förordnas, att lagen den 7 december 1951 om räntereglering m. m., vilken jämlikt lag den 27 april 1956 (nr 151) gäller till och med den 30 juni 1957, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1958.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft fyra i anledning av densamma väckta motioner, nämligen inom första kammaren nr 466 av herr *Danmans* och nr 483 av herrar *Hagberg* och *Birke* samt inom andra kammaren nr 585 av herr *Antby* (likalydande med I: 466) och nr 593 av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.* (likalydande med I: 483).

I de likalydande motionerna I: 466 och II: 585 hemställes att riksdagen vid behandling av proposition nr 107 måtte

»1) med ändring av vad Kungl. Maj:t hemställt för sin del besluta sådan lydelse av 1 § lagen angående rätt för Konungen att meddela bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, att relationstalet mellan bankaktiebolags kassareserv och förbindelser fastställas till 25, samt

2) avslå det i propositionen framlagda förslaget om ytterligare förlängning av ränteregleringslagen.»

I de likalydande motionerna I: 483 och II: 593 hemställer motionärerna, att riksdagen måtte

»1) antaga följande

Förslag

till

LAG**om ändrad lydelse av 1 § lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående
rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, så ock
om fortsatt giltighet av samma lag**

Härigenom förordnas dels att 1 § lagen den 3 juni 1949 angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, vilken jämlikt lag den 27 april 1956 (nr 150) gäller till och med den 30 juni 1957, skall erhålla ändrad lydelse på sätt

nedan angives, dels ock att lagen i sålunda ändrat skick skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1958.

1 §.

I den mån sådant med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter hörande av bank- och fondinspektionen, förordna,

a) att kassareserv, som avses i 63 § lagen den 31 mars 1955 (nr 183) om bankrörelse, tillsammans med bankaktiebolags ineliggande kassa skall uppgå till viss bestämd kvotdel, högst tjugofem procent, av bolagets förbindelser med undantag av garantiförbindelser och skulder på grund av insättningar å sparkasseräkning;

b) att viss bestämd kvotdel av den summa — — — eller bankir;

c) att viss bestämd kvotdel av den under b) — — — tre månader.

Oavsett vad — — — bestämda beloppet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2) avslå i Kungl. Maj:ts proposition nr 107 framlagt förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m.»

Beträffande motiveringarna för de i motionerna framförda yrkandena hänvisas till motionerna II: 585 resp. I: 483.

I en den 17 januari 1957 dagtecknad skrivelse har *fullmäktige i riksbanken* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *dels* att lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv måtte erhålla förlängd giltighet till och med den 30 juni 1958, *dels ock* att lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m. måtte erhålla förlängd giltighet till och med den 30 juni 1958.

Över fullmäktiges skrivelse har, efter remiss, yttranden avgivits av *fullmäktige i riksgäldskontoret, bank- och fondinspektionen* samt *Svenska bankföreningen*.

Beträffande innehållet i bankofullmäktiges skrivelse och remissyttrandena får utskottet hänvisa till propositionen.

Departementschefen har i fråga om lagstiftningen angående bankaktiebolags kassareserv anfört följande:

I 1955 års banklag upptages — liksom tidigare i den äldre banklagen av år 1911 — särskilda bestämmelser om skyldighet för affärsbank att enligt vissa normer redovisa kassareserv till tryggande av bankens likviditet.

Vid sidan om dessa bestämmelser har alltsedan år 1937 funnits en särskild, penningpolitiskt motiverad kassareservlagstiftning, för närvarande upptagen i 1949 års provisoriska beredskapslag. I samband med att förslag till den nya banklagen förelades 1955 års riksdag uttalade dåvarande chefen för finansdepartementet att det torde få betraktas såsom tveksamt huruvida en penningpolitisk beredskapslagstiftning på detta område i fortsättningen borde få samma konstruktion som i 1949 års lag. En omprövning av principerna för denna lagstiftning torde, framhölls det vidare, med hänsyn härtill icke kunna anses opåkallad.

I den nu föreliggande framställningen från bankofullmäktige har fullmäktige meddelat, att inom riksbanken för närvarande pågår vissa utredningar rörande den fortsatta utformningen av kassareservpolitiken. Något slutligt resultat av utredningarna föreligger ännu icke, och det är enligt vad fullmäktige anfört ovisst när dessa hinner slutföras. Under sådana förhållanden och då det i princip torde råda enighet om att en beredskapslagstiftning på förevarande område är nödvändig biträder jag förslaget, att 1949 års lag ges fortsatt giltighet under ytterligare ett år eller alltså till och med den 30 juni 1958.

Under remissbehandlingen har av bankföreningen yrkats att maximitalet för kassareservkvoten, som 1954 höjdes från 25 till 50 %, måtte nedsättas. Yrkanden av enahanda innebörd förelåg, då frågan om en förlängning av 1949 års lag prövades vid 1955 och 1956 års riksdagar. Dessa yrkanden avvisades emellertid, då den lägre likviditetskvoten icke var tillräcklig om man med lagen ville även för de större bankerna nå en verkan motsvarande den som ernåtts med de tidigare överenskommelserna mellan riksbanken och affärsbankerna om en restriktiv kreditgivning. Någon anledning att nu intaga en annan ståndpunkt föreligger icke. Maximitalet för kassareservkvoten bör sålunda enligt min mening bibehållas vid 50 %.

Beträffande bankofullmäktiges framställning om förlängd giltighet av ränteregleringslagen har *departementschefen* uttalat följande:

I sin förenämnda skrivelse har fullmäktige i riksbanken anfört, att ränteregleringslagen i beredskapssyfte bör erhålla förlängd giltighet, förslagsvis under ett år. Jag delar denna uppfattning. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har ränteregleringslagen hittills icke tagits i anspråk. Däremot har den, såsom förväntades vid lagens tillkomst, kommit att tjäna såsom ett underlag för riksbankens strävanden att förhandlingsvägen nå inflytande över kreditmarknadsutvecklingen. Med hänsyn till det anförda är jag i nuvarande läge icke beredd att taga initiativ till en sådan utredning rörande ränteregleringsinstitutet som bank- och fondinspektionen antytt. Jag tillstyrker sålunda, att ränteregleringslagen ges förlängd giltighet under ytterligare ett år eller alltså till utgången av juni månad 1958.

Lagrådet har lämnat de ifrågavarande förslagen utan erinran.

Utskottet. Allmän enighet torde råda om att förändringar i kraven på affärsbankernas kassareserver i vissa lägen utgör ett lämpligt och nödvändigt medel för att åstadkomma en effektiv penningpolitik. Såsom framgår av bankofullmäktiges framställning i ärendet pågår inom riksbanken

sedan en tid utredningar rörande den fortsatta utformningen av kassareservpolitiken. I avvaktan på de resultat som kan framkomma ur dessa utredningar bör gällande lagstiftning om rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv ges fortsatt giltighet under ytterligare ett år. Beträffande maximitalet för kassareservkvoten, som 1954 höjdes från 25 till 50 %, bör detta bibehållas oförändrat för att lagen skall erhålla avsedd effekt.

Utskottet delar vidare den uppfattning som bankofullmäktige och departementschefen givit uttryck åt rörande behovet av att ränteregleringslagen i beredskapssyfte ges förlängd giltighet.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen, med avslag å motionerna I: 466 och I: 483 samt II: 585 och II: 593, må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 7 maj 1957

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Fahlander, Mogård*, Werner, Strandler*, Ståhle, Danmans och Mannerskantz;

från andra kammaren: herrar Sköldin, Schmidt, Larsson i Julita, Severin, Andersson i Ronneby, Svensson i Stenkyrka, Regnéll och Boija.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Ewerlöf, Danmans, Mannerskantz, Schmidt, Regnéll* och *Boija*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 466 och I: 483 samt II: 585 och II: 593 och att utskottet under åberopande av vad i motionerna anförts sålunda bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till motionerna I: 466 och I: 483 samt II: 585 och II: 593,

1) för sin del antaga Kungl. Maj:ts förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, med den ändringen att 1 § erhåller följande lydelse:

1 §.

I den mån sådant med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter hörande av bank- och fondinspektionen, förordna,

a) att kassareserv, som avses i 63 § lagen den 31 mars 1955 (nr 183) om bankrörelse, tillsammans med bankaktiebolags ineliggande kassa skall uppgå till viss bestämd kvotdel, högst tjugofem procent, av bolagets förbindelser med undantag av garantiförbindelser och skulder på grund av insättningar å sparkasseräkning;

b) att viss bestämd kvotdel av den summa — — — eller bankir;

c) att viss bestämd kvotdel av den under b) — — — tre månader.

Oavsett vad — — — bestämda beloppet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2) avslå Kungl. Maj:ts förslag om fortsatt giltighet av lagen den 7 december 1951 (nr 767) om räntereglering m. m.